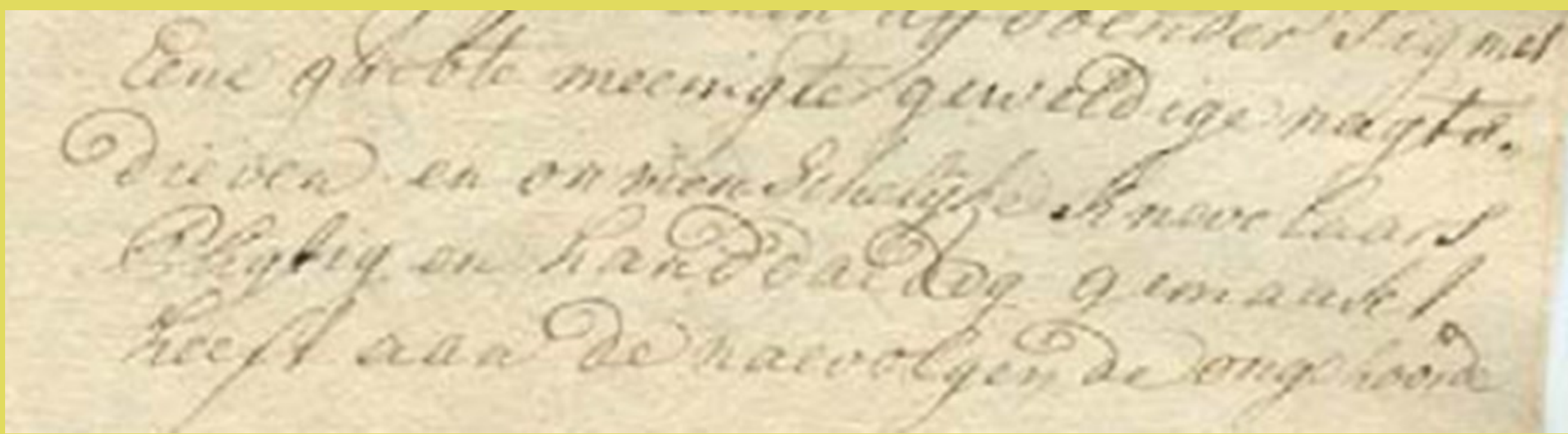

Bokkenrijders

In de 18de eeuw vinden in verschillende tijdvakken in Zuid-Limburg en de aanpalende grensstreek in België en Duitsland vele inbraken in kerken en grote boerenhoeves plaats. Natuurlijk doet justitie er alles aan om de daders op te sporen. Al gauw ontstaat het idee dat er grote bendes van tientallen ‘nagtdieven en knevelaers’ in de regio actief zijn, waarbij ook geweld gebruikt wordt tegen de inwoners van de boerderijen en geld, goederen, kleding en levensmiddelen worden buitgemaakt. De bendes zijn vooral actief in de periodes 1730 - 1742, 1749 - 1750 en 1751 - 1774.

De overvallen worden in de overlevering als afschrikwekkend, goddeloos en mensonterend omschreven en de bendeleden als moordenaars en duivelaanbidders afgeschilderd.

... sig met
eene groote meeningte geweldige nagt-
dieven en onmenschelike knevelaars
pligtig en handdaedig gemaakt
heeft aan de naevolgende ongehoorde...

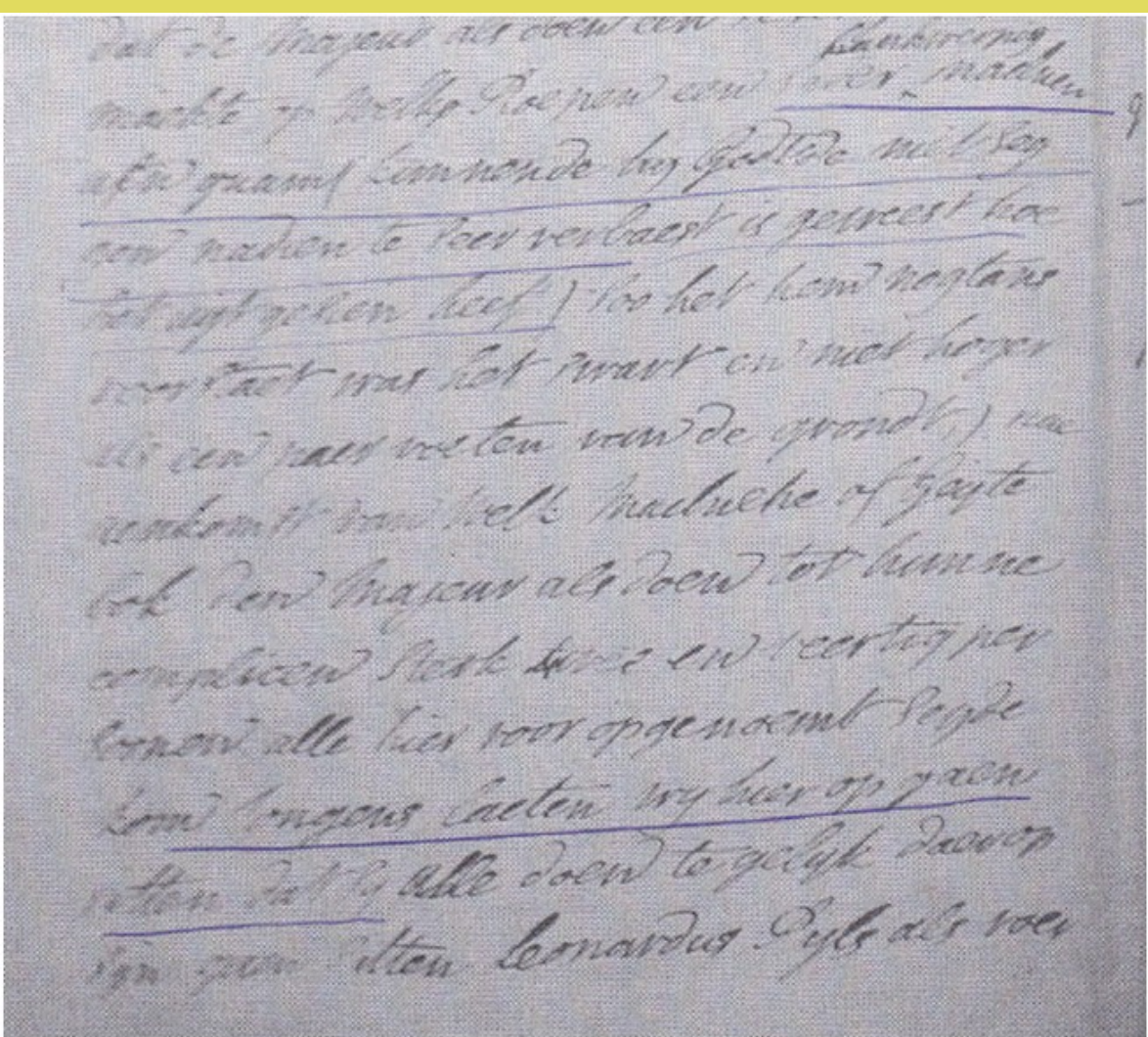
Rijckhey, Archief Schepenbank Heerlen 1168, proces tegen Nicolaas Hersseleer

Pas vanaf 1774 geraakt de naam bokkenrijders in gebruik. Op 2 januari van dat jaar legde Johan Van Muysen uit Wellen een brandbrief onder de deur van boer Wouters in Ulbeek met de woorden: “Wij zijn bokkenrijders en door de duivel geholpen, regeren wij.”

Ook in Sittard leefde het idee dat de bendes zich op bokken door de nacht verplaatsten: op een lange geitenbok namen 42 personen plaats!

maekte op welke roepen een seker lankwerpig maelvee aen quam. Kunnende hij ged[et]ineer]de niet seggen nadien te seer verbaest is geweest hoe het uytgesien heeft (soo het hem nogtans voorstaet was het swart ende niet hoger als een paar voeten van de grondt) nae aankomst van welk maelvehe of geitebok den majeure als doen tot hunne complices sterk twee en veertig personen alle hiervoor opgenoemt seyde: kom jongens laten wij hier op gaan siten ...

RHCL, Archief Landen van Overmaas, 8166, p. 12 , 18 sept. 1773

Een nadere bestudering van de daadwerkelijk gepleegde inbraken en overvallen geven toch een ietwat genuanceerder beeld. Er zijn in totaal 65 overvallen en inbraken gepleegd. Van die 65 overvallen kunnen er 14 als ‘gewone’ inbraken in kerken en 28 in particuliere huizen worden aangemerkt waarbij geen geweld tegen personen werd gebruikt.

In de nachtelijke uren zouden nieuwe bendeleden bij de Leenderkapel de eed op de duivel hebben afgelegd...

‘Ze reden bij nacht’ is de titel van het wandkleed over de bokkenrijders in het Land van ’s-Hertogenrade van A. Maas in de collectie van de gemeente Kerkrade

Meer weten over de geschiedenis van de Bokkenrijders?
Kom naar de studiezaal van Rijckhey in Heerlen.

www.rijckhey.nl

